

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2006/07:36



Stenografiska
uppteckningar
2006/07:36

Tisdagen den 26 juni

1 § Europeiska rådet

Statsminister Fredrik Reinfeldt

Återrapport från Europeiska rådets möte den 21–22 juni 2007

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Klockan har passerat 13.30. Jag förklarar EU-nämndssammanträdet öppnat. På agendan står en punkt, nämligen återrapport från Europeiska rådet. Som bekant har det varit möte med stats- och regeringscheferna i Bryssel i midsommarhelgen. Av det skälet har vi ett öppet möte i EU-nämnden i dag. Det är för att statsministern ska ges möjlighet att snabbt och kort efter toppmötet återrapportera till riksdagen, som i övrigt har gått på sommarlov. Vintertid sker återrapporterna i kammaren, men vi är glada att statsministern kommer hit.

Inför Europeiska rådets möte vet de flesta av nämndens ledamöter vad som har försiggått. Vi har haft kammardebatt. Vi har gett förhandlingsmandat. Vi har samrått i EU-nämnden med statsministern inför toppmötet och med regeringen även under detsamma, senast 3 på eftermiddagen på midsommarafton och 1 på midsommandagens morgon. Det tackar vi för. Vi tackar kansliet som ställde upp så sent, och vi tackar framför allt regeringen som hårdade ut ännu längre än så för att faktiskt komma i mål i framför allt fördragsfrågan.

Toppmötet hade även att hantera vanliga politiska frågor, det vill säga de slutsatser som fanns utsända i förslag. Även om dem går det bra att ställa frågor till statsministern – om man vill.

I dag har vi återrapport. Detta är en informationspunkt. Jag kommer att ge ordet till statsministern och därefter ge möjlighet för ledamöterna att ställa frågor och kommentera detta. Det här är informellt, men för ordningens skull gör vi det i partiordning. Vi slutar i rimlig tid, det vill säga senast kl. 3.

Därmed lämnar jag med glädje över ordet till statsministern. Varsågod.

Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Tack för det, fru ordförande! Klockan 04.30, närmare bestämt, på midsommandagens morgon enades EU:s stats- och regeringschefer om ramarna för ett nytt fördrag. Det var tuffa förhandlingar och stor dramatik ända in i det sista. Att det blev en uppgörelse är en stor framgång för EU men också för Sverige. Förbundskansler Angela Merkel har person-

ligen stor del i denna framgång. Hon talade tidigt under sitt ordförandeskap om att det vore ett historiskt misslyckande att inte nå en lösning. Vi var många som försökte stödja henne i processen, men det var långt ifrån en självklarhet att det skulle gå att nå en uppgörelse vid toppmötet. Det var därför en stor lättnad att samtliga medlemmar av Europeiska rådet till slut klarade att göra de nödvändiga kompromisser som krävdes.

Med denna reform av EU:s fördrag får vi ett mer öppet och effektivt Europa som med större kraft kan ta sig an gränsöverskridande problem som klimatfrågan och kampen mot organiserad brottslighet. Det nya fördraget banar också vägen för fortsatt utvidgning och för ett EU som kan axla ett större globalt ansvar.

Jag vill här inför nämnden kort sammanfatta de viktigaste förhandlingsresultaten och särskilt belysa de frågor som riksdagen har tillmätt stor betydelse. Det institutionella paketet hölls i allt väsentligt ihop. Unionen blir en juridisk person, och pelarstrukturen slopas. Unionen får en hög representant för utrikes- och säkerhetspolitiska frågor.

Från svensk sida var det viktigt att värna de skrivningar som rör unionens värden och målsättningar, inte minst vad gäller jämställdhet, hållbar utveckling, öppenhet, demokratiska principer och skydd av folkhälsan. Allt detta kvarstår nu oförändrat.

Däremot uppstod en diskussion om principen om fri, icke snedvriden konkurrens. Denna princip, som var ny i det konstitutionella fördraget, togs nu bort ur den inledande paragrafen om unionens värden och mål, men den ersattes dock av ett bindande protokoll med samma innebörd.

De nationella parlamentens möjlighet att bedöma EU-lagstiftningen enligt principen om subsidiaritet stärks. Om en enkel majoritet av de nationella parlamenten reser invändningar mot ett lagstiftningsförslag måste kommissionen skriftligen motivera varför förslaget inte står i strid med subsidiaritetsprincipen. Om rådet och Europaparlamentet under en särskild procedur inte godkänner denna motivering fälls förslaget. Det är detta som i debatten har kommit att kallas för det så kallade orange kortet. De nationella parlamentens prövning kommer i framtiden att bli ett viktigt element i lagstiftningsprocessen.

Ett område där det nya fördraget otvetydigt ger EU ett förstärkt mandat gäller bekämpande av gränsöverskridande brottslighet och polisiärt samarbete. Med majoritetsbeslut i stället för enhällighet även när det gäller straffrätten och polissamarbetet blir det nu lättare att fatta beslut på detta område. Detta har framstått som den kanske känsligaste frågan i den brittiska debatten.

Sedan tidigare står dessa länder utanför det bindande migrationspolitiska samarbetet, men med möjlighet att delta i de delar de själva väljer – en så kallad *opt in*. Denna möjlighet utsträcks för Storbritanniens och Irlands del till att omfatta även det straffrättsliga och polisiära samarbetet.

En annan känslig fråga gäller stadgan om de grundläggande rättigheterna och dess ställning. Det var för regeringen angeläget att stadgans rättsligt bindande karaktär värnades, vilket också blev resultatet. Även Storbritannien accepterade detta på villkoret att i protokoll förtydliga tillämpningen av dess bindande karaktär just i Storbritannien. Det bör betonas att Storbritannien utverkade ett förtydligande, alltså inte ett undantag.

Energi- och klimatfrågan gjorde sig påmind i förhandlingen. Glädjande var att enighet nåddes om att föra en in en formulering om vikten av internationella åtgärder mot klimatförändringarna. Därutöver infördes en hänvisning till solidaritet på energiområdet dels i energiparagrafen, dels i den sedan tidigare existerande paragrafen om åtgärder vid försörjningskriser.

Några länder verkade för att en tydlig definition av tjänster i allmänhetens intresse skulle föras in i fördraget. Denna fråga har självfallet stort intresse också för Sverige. Vi anser att det svåra arbetet att definiera dessa tjänster och hur de ska behandlas i förhållande till reglerna på den inre marknaden bör ske i den löpande lagstiftningsprocessen. Resultatet blev på denna punkt ett allmänt hållet protokoll som framhåller dessa tjänsters betydelse men som inte definierar dem.

För Sverige var det en helt central målsättning att stå emot alla krav på att formellt fördragsfästa Köpenhamnskriterierna. På denna punkt stod vi länge ensamma, men vi lyckades till slut få gehör för vår position att utvidgningen är en politisk process och att det inte är rimligt att Köpenhamnskriterierna ska kunna underställas domstolsprövning.

Den svåraste stötestenen var utan tvekan röstviktningens frågan. Den lösning som till sist utarbetades bygger på att den definitiva övergången till modellen med dubbel majoritet av länder och befolkning skjuts fram till 2017. Modellen kommer att införas 2014, men under tre år har alla medlemsländer möjlighet att när ett visst beslut ska fattas begära att nu gällande röstregler ska tillämpas.

Enligt regeringens uppfattning är det centrala att röstviktningens frågan nu har fått sin lösning. Fortsatt osäkerhet i den frågan hade förgiftat inte bara fördragsfrågan utan även EU-samarbetet i stort. En regeringskonferens ska nu sammankallas före juli månads utgång så snart Europaparlamentet har givit sitt samtycke. Regeringskonferensens arbete ska vara klart senast före årets slut.

Det är naturligtvis viktigt att det samtidigt förs en allmän debatt och att förankringsprocessen fortsätter inför det godkännande som ska ges i alla medlemsländer. Detta var också en slutsats som Europeiska rådet enades om vid sidan av själva mandatet för regeringskonferensen.

Regeringen vill aktivt delta i denna debatt, som givetvis handlar om spelreglerna för EU men som nu kanske än mer kan fokuseras på vad vi i sak vill åstadkomma med det europeiska samarbetet.

Avslutningsvis vill jag nämna att övriga slutsatser antogs i linje med vad jag redovisade i samrådet med nämnden i förra veckan. De blev av lätt insedda skäl inte föremål för någon närmare diskussion under mötet.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Då ger vi nämnden möjlighet till frågor och kommentarer. Låt mig först tacka för redovisningen och tacka för ett uthålligt arbete under mid-sommarhelgen.

Jag vill gå tillbaka till regeringsförklaringen. Det stod där att regeringen strävar efter att Sverige ska vara en kärnspelare i Europasamarbetet. Jag undrar mot den bakgrunden om statsministern kan konkretisera vilka resultat det har gett. Känns det annorlunda att delta i toppmöten nu? I vilken form har kärnambitionen getts uttryck? Har vi varit ett litet land som springer efter de stora, eller på vilket sätt kan statsministern förtyd-

liga att så inte har varit fallet i till exempel utvidgningsfrågan? Har vi blivit en kärnspelare än, och hur känns det konkret?

Anf. 4 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Fru ordförande! Tack för redogörelsen. Jag är naturligtvis intresserad av att få höra vad statsministern sade vid mötet, hur många inlägg som gjordes och vilka krav som framfördes från den svenska sidan.

Vi har också fått veta att bland annat Storbritannien fick många undantag. I riksdagsbetänkandet ville vi ha så få undantag som möjligt för alla länder. Vi vet dessutom att vi visserligen fick en vässad skrivning när det gäller alkohol och folkhälsa, men borde vi inte ha funderat över om vi också skulle ha fått något undantag med tanke på alla undantag som Storbritannien lyckades förhandla till sig till exempel i alkoholfrågan?

Vi satt beredda under natten för eventuella förändringar i mandatet som regeringen hade med sig.

Anf. 5 ORDFÖRANDEN:

Till er ledamöter i nämnden som inte redan har sett det finns slutsatserna med ändringarna i det reformerade fördraget även på svenska. De är utdelade på bordet.

Vi ska fördela ordet partivis så att alla ska komma till tals, men först lämnar jag ordet till statsministern.

Anf. 6 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru ordförande! Nämnden inser att det blir ett svar från mina utgångspunkter, hur jag ser på huruvida vi är på väg in i kärnan av detta samarbete eller inte. Det får tas för vad det är, men några skämtade om att det har skett en hel del förändringar av samarbetets karaktär på sistone. Det noterades till exempel att Sverige och Danmark mycket aktivt understödde ordförandeskapets inriktning på att få fördraget på plats. Det var många som berömde det svenska och danska agerandet. Lite skojfriskt noterades att Nederländerna hade stora bekymmer av olika slag och låg delvis i konflikt med Belgien, vilket kunde vara intressant i ett historiskt perspektiv. Det talades om att det här onekligen hade hänt en hel del.

Det här återspeglar naturligtvis ett synsätt på hur nordiska länder, också Sverige, har kommit djupare in i samarbetet och är en part som tar aktivt ansvar för unionens utveckling. Som det kom att arbetas under helgen, i mitt fall bland annat med ansvar för att säkerställa en del av utvidgningens värden, som vi säkert kommer att återkomma till, tycker jag att det närmar sig det vi sade att vi skulle göra. Vi åker inte dit för att försvara ett angivet särintresse och sedan åka hem. Vi är en del av ett fungerande samarbete där vi också är beredda att ta på oss ett ansvar och agera för att övertyga också andra om värdet av att komma vidare.

Jag noterade, Susanne Eberstein, att jag inte tycker att det är omfattande undantag som har medgivits i det som har varit. Jag vill också förtydliga att jag tycker att Susanne Eberstein var tydlig i EU-nämnden före jag åkte ned att det var två punkter där Socialdemokraterna hade en avvikande uppfattning. Det gällde det som uttrycktes om Galileo och EIT. Något annat har inte jag noterat som någon sorts instruktion eller

uppfattning som har uttryckts från riksdagen. Man bör komma ihåg vad som gällde i det här fallet. Det var en princip som vi hävdade, nämligen att låta oss diskutera det som är det nya i det fördrag som har förhandlats fram och inte använda varje tillfälle till att öppna för alla frågor om allt som har skett sedan Europeiska unionen en gång föddes. Det är bland annat genom att hålla borta det som man kan nå rimliga slutsatser.

Anf. 7 FREDRICK FEDERLEY (c):

Tack statsministern för en bra redogörelse, och tack för ett väl genomfört arbete under helgen som har gått. Från Centerpartiets sida är vi mycket nöjda med resultatet.

Jag har två korta frågor. Utifrån de undantag som faktiskt har genomförts, och där Sverige historiskt har ett antal undantag, hur tror statsministern att det här påverkar EU:s utveckling och möjlighet att agera framöver när vi kan se flera parallella utvecklingslinjer?

Sedan var det punkterna 15–21 i ordförandeskapets slutsatser rörande migrationen. Det finns en väl problemfylld beskrivning av migrationspolitiken. Man diskuterar endast en framtida gemensam asylpolitik, Frontex och gränssystem i stället för att värna migrationens värde för Europeiska unionen och det ansvar som vi som en rik del av världen har att hantera gentemot våra fattigare grannländer. Det vore intressant att veta om några diskussioner fördes om detta och om statsministern framförde något om den svenska hållningen – ståndpunkter och synpunkter – när det gäller migrationspolitiken.

Anf. 8 CARL B HAMILTON (fp):

Fru ordförande! Låt mig börja med en bilmetafor.

Hur viktigt är det att ha löst den konstitutionella frågan? Med en bil kan man mecka under motorhuven, och det är viktigt att ha bra mekaniker så att bilen går stadigt och tillförlitligt. Icke desto mindre är inte alla bilmekaniker. De flesta av oss är mer intresserade av vilka mål man ska ha när man kör bilen och för vilka ändamål som bilen kan användas. De flesta är inte statsvetare, statsrättsjurister eller nördar på det området utan de flesta av oss är intresserade av vart Europasamarbetet ska ta vägen och hur det ska utformas, vilka problem vi ska lösa med Europasamarbetet.

Det allra viktigaste med uppgörelsen är att vi kan fokusera på sakfrågorna, de substantiella frågorna. Vart ska vi köra den europeiska bilen, och för vilka syften ska vi använda det europeiska samarbetet?

Det finns något mystiskt i rapporteringen från mötet. Om man läser brittisk press och läser svensk press är det två helt olika bilder av det statsministern var inne på, nämligen att man strök en passus om ”fri och opåverkad konkurrens” och överförde den från fördragets målformulering till ett protokoll. I brittiska medier, Financial Times, beskrivs detta som att på toppmötet i fredags blev lunchen mer eller mindre kidnappad av denna fråga. Liberala länder som Storbritannien och Sverige hamnade i panik. EU:s konkurrensrätt har försvagats, protektionismen har legaliserats och vi riskerar konkurrensrättsliga dispyter på nya områden. Det låter alarmistiskt, särskilt i relation till den svenska rapporteringen. Där blir det ett stycke bland många andra.

Kan statsministern reda ut detta? Vad är den rättsliga och politiska innebörden av överenskommelsen att stryka passusen om konkurrensrätten och sätta den i ett bindande protokoll? Kan statsministern försäkra för riksdagsprotokollet och oss andra här att denna fråga noga ska följas i fortsättningen under regeringskonferensen?

Anf. 9 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Kristdemokraterna gläds tillsammans med statsministern och hans duktiga medarbetare över att 27 länder har satt sig ned tillsammans och kommit överens. Det är unionens anda och syfte att i samtal och förhandlingar finna lösningar på det som man ser som gemensamma frågor i stället för, som i gamla tider, använda andra metoder. Nu är det så många som 27 länder, och man kommer överens i viktiga frågor. Man bekräftar här unionens mål om fred, demokrati, jämställdhet, hållbar utveckling, bättre miljö och att tillsammans hitta realistiska och framkomliga vägar för att komma längre på den vägen.

Vi är särskilt glada över att parlamentets ställning betonas, att klimatfrågan lyfts in, att kriterierna för medlemskap för nya länder inte lägger hinder i vägen eller sätter upp nya hinder. Vi oroas kanske lite grann, liksom de andra som har talat här, över de undantag som Storbritannien fick, och vi frågar oss vad det får för konsekvenser för unionens funktionssätt.

Delar statsministern den bedömning som representanten för det portugisiska ordförandeskapet har sagt om den fortsatta processen om att redan den 18–19 oktober ha kommit ganska långt och kanske vara färdig? Hur bedömer statsministern processen i Frankrike, Nederländerna och kanske inte minst Storbritannien där oppositionen har signalerat om en folkomröstning?

Anf. 10 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru ordförande! Migrationstexten, Fredrick Federley, är ograverad jämfört med det som anmäldes till EU-nämnden inför toppmötet. Jag förde alltså ingen sådan diskussion. Jag anmälde redan då att vi tyckte att vi hade fått in skrivningar som går i den riktning Fredrick Federley öppnade för. Jag tyckte också att det papper som antogs i Lahtis hade en ännu bättre balans i sin beskrivning av migrationen. Det återspeglar att det finns en del skilda utgångspunkter och synsätt som ofta kommer till livs när vi diskuterar migration. Någon skarp diskussion förekom inte på Europeiska rådet, och några ändringar gjordes inte i texten.

När det gäller diskussionen om undantag och länder som kommer in i olika cirklar och liknande kan man rent allmänt säga att Storbritannien har en del av detta. Det finns framför allt en oro för att det brittiska rättssystemet inte helt och hållet ska hålla sin takt. Det är så en del av protokollet ska läsas. Det är mer av en *opt in*-karaktär. Detta syns också i synen på Schengen. Det finns flera motsvarigheter till detta. Det återspeglar i grunden att briterna har en minst sagt livlig diskussion om hur man ska se på sitt förhållande och sitt medlemskap i Europeiska unionen.

Den lösning Polen förhandlade fram gör förvisso att det blir en tidsutdräkt i övergången till dubbla majoriteter, men det är inte något varaktigt. På det sättet kan man säga att det trots allt landade i en lösning som

leder oss över i det nya systemet, som vi menar ger en grund för utvidgning.

Det är riktigt att det var den stora rubriken i Financial Times första dagen under toppmötet. Den livliga lunchdiskussionen förhöll sig förvisso till hur man ska se på fri konkurrens och dess effekter. Det är väl ingen hemlighet för någon att det finns olika uppfattningar om detta i Europa. Ni anar inte hur det korsar höger och vänster på ett intressant sätt. Jag ska inte statsvetenskapligt försöka utröna det, men det är ungefär så.

Det viktiga är, och det är det Carl B Hamilton frågar, att det inte får någon rättslig verkan. Det var det viktiga. Det sker inte något rättsligt med den inre marknaden. För att verkligen säkerställa detta när man valde att stryka orden "fri och icke snedvriden konkurrens" i unionens allmänna mål valde man att skriva till det i ett särskilt protokoll. Protokoll får också rättslig status där man säkerställer att den fria och obundna konkurrensen visst ska gälla fortsatt för den inre marknaden. Detta var viktigt för många medlemsländer och, som Carl B Hamilton indikerade, för kommissionen. Jag uppfattade det mer som att det blev en politisk kulördiskussion, men i realiteten hände inget rättsligt med den inre marknaden. Det var trots allt det viktigaste, och vi ska naturligtvis fortsätta att vaka över att det inte blir så i den fortsatta hanteringen.

Jag tror inte att jag ska försöka låsa fast exakt hur fort processen kan gå. Det inkommande portugisiska ordförandeskapet har angivit en start på Gaerc i juli och en förhoppning om att det ska gå så pass fort, grundat i att det skulle vara så pass tekniskt och i realiteten inte politiskt, att det möjligen kan avslutas redan till ett första toppmöte senare i höst. Det återstår att se. Allas inriktning var att det som skulle vara politiskt svårt skulle nu vara utlöst. Därför var det också viktigt att betona att alla 27 medlemsländer också är med, att ingen står utanför och ingen har i den delen någon öppen process som leder in till nya diskussioner.

När det gäller de enskilda länderna som angavs här kan man notera att den nyvalde presidenten Sarkozy gjorde klart i debatten med sin opponent Royal hans avsikt att inte gå till folkomröstning om det var så att det som var ordförandeskapets markerade inriktning också var det som blev slutresultatet. Det har han markerat.

Premiärminister Balkenende från Nederländerna markerade att han hade vissa saker där han ville se justeringar. Även om det inte blev riktigt som han hade tänkt sig med Köpenhamnskriterierna, där han fick en stor diskussion med Sverige, har han markerat att han menar att detta i grunden är de förändringar tillsammans med det som i övrigt har skett skulle uppfattas som ett beslut i Nederländerna. Det är den signal som åtminstone Tony Blair har sänt hem. Vi byter nu premiärminister i Storbritannien, och det är riktigt att Conservatives i opposition har ställt andra typer av krav i Storbritannien.

Jag tror att vi alla ska vara ödmjuka inför att hela inriktningen är att detta ska antas i 27 medlemsländer, men ingenting är klart förrän allt är klart. Vi får avvakta processen. Vi kanske har en ganska snabb regeeringskonferens, och då kan vi snabbt själva ta diskussionen om hur vi ska ratificera.

Anf. 11 JACOB JOHNSON (v):

Fru ordförande! Jag vill börja med att uttrycka min uppskattning för att statsministern åtminstone delvis tillmötesgick ett av de förslag jag framförde för en knapp vecka sedan, nämligen att Sverige skulle stödja det polska förslaget vad gäller röstviktning. Jag förordade det eftersom det i Sverige och i andra mindre länder ger mer muskler inför besluten i rådet. Jag ska försöka påverka statsministern en gång till.

I inledningen till mandatutkastet skrivs det att den nu kommande konferensen ombeds upprätta ett fördrag genom vilket de nuvarande fördragen ändras i syfte att förbättra effektiviteten och den demokratiska legitimiteten i en utvidgad union. Statsministern poängterar själv vikten av ett mer öppet Europa.

Jag kan då inte för mitt liv förstå varför statsministern, alliansen i övrigt men även socialdemokratin så kategoriskt avvisar en rådgivande svensk folkomröstning om det nya fördraget, om man säger sig värna öppenhet och demokratisk legitimitet.

Anf. 12 MAX ANDERSSON (mp):

Jag får tacka för en bra redogörelse.

Statsministern åkte till Bryssel med avsikten att verka för att EU-konstitutionen skulle lyftas upp igen med så små förändringar som möjligt. Det tycks mig som om under mycket svåra arbetsförhållanden statsministern faktiskt lyckades bra med att genomföra den uppgiften. Jag undrar om statsministern håller med mig om att han lyckades ganska bra utifrån sina utgångspunkter och att det fördrag som nu ligger på bordet i princip till sitt innehåll är ytterst likt den EU-konstitution som förkastades i folkomröstningarna. Jag säger inte att det är bra, men min bild är att det var skickligt gjort.

Jag har några frågor. Om det är så viktigt att man ändrar röstviktningen till de stora ländernas förmån genom systemet med dubbla majoriteter, om det är nödvändigt för att förbättra unionens effektivitet, varför väntar man i så fall hela tio år med att göra det? Jag skulle uppskatta om statsministern kunde utveckla resonemanget i den frågan. Vi är många som inte förstår den frågan.

Jag är lite orolig över det så kallade gula kortet, som nu sägs ha blivit ett orange kort. Jag talar om möjligheterna för riksdagen, parlamenten, att stoppa fördrag som inte hör hemma på EU-nivå. Jag är inte helt säker, men är det inte en försvagning när det tidigare behövdes att en tredjedel av parlamenten sade nej men att i det nya systemet hälften av alla parlament måste säga nej? Jag tycker att det låter som om förslaget har blivit ännu mer ett slag i luften än vad det var före toppmötet.

Sedan var det frågan om klimatet och Köpenhamnskriterierna. Vi var emot att få in Köpenhamnskriterierna i fördraget. Nu finns det ändå en skrivning om att Köpenhamnskriterierna ska beaktas. Visserligen har den inte juridisk giltighet, och jag är övertygad om att statsministern kämpade så hårt han kunde på den punkten. Men det är något som är negativt.

Om det inte spelar så stor roll, antar jag att statsministern håller med mig om att den skrivning som står om att EU ska främja åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna inte heller kommer att spela så stor roll i praktiken. Jag undrar om statsministern håller med mig på den punkten?

Vad gäller folkomröstning är jag övertygad om att statsministern hoppas att det finns ett folkligt stöd för förslaget. Jag vill bara råda statsministern – om han tror att det finns ett folkligt stöd, om han tror att han kan vinna en folkomröstning – så ber jag honom att utlysa en folkomröstning, för det är demokratin värd.

Anf. 13 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru ordförande! Detta blir naturligtvis en diskussion om den representativa demokratin gräns och om vid vilka tillfällen det är lämpligt med en folkomröstning. Vi har väl den svenska erfarenheten att folkomröstningar kanske lämpar sig som allra bäst när frågan är tydlig och relativt avgränsad. Svenska folket med gott minne skulle dock i och för sig påpeka att när frågan var som allra tydligast och mest avgränsad valde Sveriges riksdag att sedan inte följa det ganska tydliga utslaget att vi borde ha fortsatt att köra på vänster sida av vägen.

I övriga fall har vi en hel del folkomröstningar av mer komplex art som visar att det inte är ett entydigt ja eller nej, att det inte är en enda fråga som ställs utan att det är ett batteri av frågor att förhålla sig till. I de länder som nu fick ett folkomröstningsnej ser vi att det leder till en diskussion om vad man egentligen fick svar på. Var det del 1, del 2 och del 3? Finns det ett behov av att ändra allt, eller räcker det med delar?

Vänner av demokrati bör vara lite aktsamma om folkomröstningsinstrumentet så att det inte blir ett sätt att försöka få fram en prövning av annat än det som frågan egentligen gäller. Det är ju vad vi ofta noterar att det i stället blir. Ibland används det som ett sätt att ställa frågan om det finns ett förtroende för regeringen eller att säga: Passa på att göra en markering mot regeringen! Sedan har det helt plötsligt blivit en annan diskussion än en diskussion om det som folkomröstningen från början handlade om. Allt det där har vi vägt in.

Givet att det är en bred flora, en flora av flera åtgärder, av ändringsfördragskaraktär – något som vi dessutom för övrigt sett tidigare när det gällde Amsterdam och Nice – tycker vi att det är väl försvarligt den här gången, precis som tidigare, att säga att detta är inom ramen för den representativa demokratin att bära ansvaret för. Vi står till svars inför våra väljare. Vi begär mandat för att genomföra förändringar på detta sätt. Det förblir vårt svar.

För övrigt kan man också notera att det verkar vara – det är väl inte alldeles färdigt – det svar som nära nog alla andra medlemsländer också kommer fram till. Det talas möjligen om *en* folkomröstning – kanske ytterligare någon, men fler kommer det troligtvis inte att bli.

Max Andersson vill gratulera mig till framgångsrika förhandlingar. Jag tackar för det. Jag anmälde utgångspunkten. Det fanns ett brett stöd för den i Sveriges riksdag – att vi hade understött det första konstitutionella fördraget och därför kunde acceptera den nedbantade version där substantiella förändringar trots allt skett – men att vi var restriktiva till tillägg. Det är så jag uppfattar att vi till slut har landat. Det är klart att jag i grunden tycker att det är bra.

Jag noterar att det bland annat i den franska valrörelsen fanns inslag av detta, att presidentkandidaterna var tydliga från sina respektive utgångspunkter om hur de avsåg att förhålla sig till att hantera fortsättningen av detta fördrag. President Sarkozy har varit mycket tydlig om hur han

såg en fortsatt hantering. Likadant är det när det gäller den holländska situationen. De har definierat vissa saker som de ansåg var särskilt viktiga.

Balkenende var själv i Europaparlamentet och sade att just den här konstitutionella överbyggnaden, känslan av tillkomsten av en superstat, kanske var det allra viktigaste att ta bort. Många säger att det är precis det som har försvunnit. Men var och en får där liksom lite grann svara för sig.

Sedan gäller det den dubbla majoriteten. Om detta är så bra, varför då inte införa det direkt? Ja, det blir en diskussion väldigt mycket kopplad till mandatperioderna i Europaparlamentet. Vi har val där vart femte år. Nästa val är 2009, och valet därefter är 2014. Därför riktade alla in sig på att kunna använda detta vid starten av en ny mandatperiod, vilket är efter 2009, då mycket annat direkt skulle komma på plats. Därför fann man det lämpligare att göra det först 2014.

Sedan blev det en diskussion, framför allt från Polen, om att göra ytterligare någon förskjutning. Vi fick då interregnumet 2014–2017.

Kopplat till mandatperioden ligger det alltså inte långt fram i tiden. Det är bakgrunden. Det var också ett skäl till att inte dra på det ytterligare någon mandatperiod och säga att det här kan införas och gälla från 2019.

Märk väl att vi har sagt att detta ska grunda för att öppna för en fortsatt utvidgning. Det tror jag att alla inser. Möjligen kan Kroatien, har det diskuterats, komma med tidigare. Men i en del fall kommer det att ta längre tid innan vi står där med färdiga förhandlingsresultat, färdiga att diskutera en fortsatt utvidgning. Då tror jag inte att det kommer i vägen när systemet med dubbel majoritet beträffande rösträtten införs.

När det gäller detta med nationella parlament uppfattar vi faktiskt en förstärkning. Det blir förlängd tidsutdräkt, från sex veckor till åtta veckor, för då parlamentet har rätt att reagera.

Kommissionen måste förklara sig mycket tydligare. Det har blivit ett tydligare rollspel. Det sänds tillbaka till kommissionen om man har fått en sådan reaktion. Det finns nu en möjlighet att fälla förslaget – en möjlighet som vi inte uppfattat fanns tidigare.

Jag tycker att totaliteten av de här förändringarna har förstärkt möjligheterna för nationella parlament. Det var för övrigt också en av utgångspunkterna för hur Nederländerna diskuterade. Jag markerade inför EU-nämnden att vi också tyckte att det fanns en gräns för detta. Man kan inte säga att det här måste bli ett effektivare samarbete som ska kunna fungera med majoritetsbeslut och därefter ge helt röda kort till nationella parlament. Då har vi så att säga givit med den ena handen och tagit tillbaka med den andra. Det är tydligt att det ändå har förstärkt möjligheterna för nationella parlament att agera inom ramen för subsidiaritetsprincipen.

Apropå frågan om vad jag själv ägnade denna långa midsommarhelg åt kan jag säga att jag bland annat har deltagit i utformandet av hur vi skulle hantera de krav som fanns om att föra in Köpenhamnskriterierna. De fördes inte in. Det är en sammansmältning av den nuvarande paragrafen i EU-fördraget och den nya paragraf om utvidgningen som var tänkt i det konstitutionella fördraget. Men den är använd på ett sådant sätt att det här inte får legal verkan. Det var det vi for efter och som var absolut viktigast. Det hänvisas inte heller till kriterier.

Jag noterar att det här har också Jan Peter Balkenende i Holland beskrivit på detta sätt. Det är för honom viktiga förändringar. Men det handlar inte om en legal bindning, vilket kanske var den första utgångspunkten. Det var det vi menade verkligen hade förändrat grunden för hur utvidgningen i framtiden ska fungera.

Sedan har vi klimatfrågan. Nej, det är riktigt att den inte fördes in som en ny kompetens. Jag sade också till nämnden att jag var helt öppen för att göra en skrivning om detta. Den verkliga framgången skedde redan vid marstoppmötet kring att vi tog på oss att ta den här typen av målformuleringar. Alla vet att till hösten kommer bördefördelningsdiskussionen där enskilda nationsländer ska prata med kommissionen framför allt när det gäller målet om förnybar energiproduktion, så frågan återkommer.

Jag tyckte ändå att det var bra att det var det tillägg som tydligt kunde föras in och som också Sveriges riksdag hade bett oss att försöka agera för att få med.

Anf. 14 KENNETH G FORSLUND (s):

Ordförande! Först vill jag tacka statsministern för åiterrapporten.

Statsministern sade i inledningen att det här öppnade vägen för ett öppet och mer effektivt EU. Det man kan fråga sig är om det blir *ett* EU. Det är många som till skillnad från statsministern gör bedömningen att det inte är få undantag utan att det nu är ganska många undantag samt att fotnoter, protokoll och förklaringar faktiskt riskerar att bli mer omfattande än själva fördragstexterna.

Det finns de som talar om att EU nu går in i ett läge där det handlar om ett EU som går tudelat och i två olika hastigheter. Vissa länder fortsätter att fördjupa samarbetet. Andra väljer att inte följa med på den fördjupningen, exempelvis England nu på det rättsliga området och på inrikesområdet där de har omfattande undantag.

Det mandat som vi här i riksdagen gav för förhandlingar hade ett antal centrala punkter. En av dem var just att varken *opt ins* eller *opt outs* låg i Sveriges intresse – alltså ändringar vad gäller tillägg eller att ha undantag.

Man kan naturligtvis tolka exakt hur den meningen ska bedömas. Jag är ändå intresserad av att höra hur statsministern på det här mötet agerade för att hävda de olika svenska ståndpunkterna, i synnerhet att vi faktiskt inte ville ha undantag. Detta med undantagen är ju inte bara en svensk sak. Också EU, menar jag, blir svagare av floran av undantag.

Ytterligare en fråga till statsministern är hur de brittiska undantagen på det rättsliga området kommer att påverka arbetet på just det området.

Statsministern har nu träffat de andra stats- och regeringscheferna, och vi har hört statsministern här nämna några reflexioner kring förutsättningarna för att det här ska genomföras i respektive land, beslutas om i varje land. Finns det fler reflexioner som statsministern vill göra? Finns det några länder där vi kan förutse att det kan bli problem även denna gång med att genomföra de beslut som fattats, den här gången om ett ändringsfördrag?

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Jag ska förtydliga för er som kanske tittar på webben, som lyssnar eller som inte är här varje dag att eventuella förskjutningar i förhållande till det mandat som beslutades i riksdagens kammare har det samrått om med statsministern, regeringen och EU-nämnden dels dagen efter kammardebatten, dels under midsommarhelgen och då till och med mitt i natten. Kenneth G Forslund var ju med då, så han vet det. Men för er som inte kan sådant på era fem fingrar är det bra att känna till detta.

Anf. 16 BJÖRN HAMILTON (m):

Fru ordförande! Också jag ska sälla mig till kön av gratulanter. Det var fascinerande att under midsommarnatten sitta och följa debatterna i Bryssel via vår EU-minister. Hon framträdde på ett mycket skickligt sätt, åtminstone på den telefon som jag nyttjade uppe i Gnarp i Hälsingland. Det var naturligtvis kraften i midsommarnatten som gjorde åtminstone den svenska delegationen så handlingskraftig att det här gick i lås, kan jag tänka.

Jag blev dock lite förvånad över alla så kallade undantag, som också Kenneth var inne på och som Storbritannien fick. Men statsministern har här intygat att de är av mindre betydelse. Det är naturligtvis viktigt att EU upplevs som en *enhet*, att vi inte får en delning av EU – att vissa kan hantera bara vissa saker via EU och sedan agera på annat sätt i andra sammanhang. Det har ju varit en svensk linje.

Jag tycker att vårt agerandet från svensk sida hela tiden underströk det. Vi tog aldrig upp några hjärtefrågor även om sådant någon gång diskuterades här i EU-nämnden. Jag tycker att det är viktigt att följa den linjen.

Det är också bra att återkomma till varför vi nu har ett nytt fördrag. En av orsakerna är utvidgningen och möjligheterna att inlemma fler europeiska länder i den här unionen. Jag undrar om man har fått kommentarer från ansökarländerna, kanske framför allt från Turkiet och andra som ligger i pipelinen, om resultatet av förhandlingarna. Känner de sig nu tryggare när det gäller att få vara med i den här unionen? Har ni fått några sådana indikationer utifrån grannskapet?

Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru ordförande! Frågan om dessa 27 medlemsländer tillsammans utgör ett EU som delvis går i olika hastigheter är uppenbar i den delen att alla inte är med i alla delar av samarbetet. Sverige är inte med i fråga om euron. Inte heller är vi med i den fördjupning som sker inom RIF-området, någonting som diskuterats bland annat i EU-nämnden. En del länder är inte med i Schengen.

Det där finns redan – om det nu var frågan – på plats. Det har gjorts olika former av uttorkningar där man ofta begär att få gå före därför att man från en del länder tycker sig se ökade möjligheter att åstadkomma det som oftast är utgångspunkterna för EU-samarbetet men där inte alla länder håller med.

Som sagt: Det vore svårt för Sverige, som ju hävdar sin rätt att respektera sin folkomröstning och stå utanför euron, att hävda att det inte någonsin skulle vara tillämpligt på något annat medlemsland. Det är ju precis samma utgångspunkt hos dem.

Det är väl riktigt att det är långa diskussioner med Storbritannien. Jag vet inte hur många av EU-nämndens ledamöter som har varit på plats och följt den brittiska diskussionen. Det är en rätt livlig nationell debatt kring synen på Europa, på Europeiska unionen och på Europasamarbetets framtid. Det är klart att den debatten präglar vem som än kommer till Bryssel, kan jag säga.

Jag har lite svårt med attityden när jag fått en instruktion från min riksdag: Det och det och det ska du företräda. En av punkterna är att du ska berätta att deras riksdagar i sin tur är värdelösa. Det de berättar för oss har jag i min riksdag stöd för att säga att det kan glömmas. Det blir då en väldigt konstig förhandling.

Tony Blair har naturligtvis representerat sitt parlament med krav på en hel del justeringar, *opt ins* och olika saker som juridiskt måste utredas. Det är ingenting nytt, utan det har vi sedan tidigare också med Storbritannien.

Det viktiga att ändå konstatera är, tycker jag, att inget land ställer sig helt utanför. Alla 27 är med. Alla länder går nu tillbaka och försöker få detta på plats.

Jag vill egentligen inte göra något annat tillägg än det jag tidigare sade: Visst, det finns säkert en del länder där detta kommer att leda till stora diskussioner. En är redan i gång. Men utgångspunkten för många av kontakterna under denna helg var att alla till slut säger: Med detta är vi nöjda – med detta kan vi få det här på plats.

Det gällde även de länder som hade den typ av utgångspunkter som bland annat gäller Storbritannien. Det är väl vad jag kan säga.

Frågan är hur vi har förhållit oss till detta. Jag markerade hela tiden att Sverige, som tyckte sig se sina linjer företrädda i det tyska ordförandeskapet och som har kunnat förankra det på vägen, tillsammans med flera andra länder kunde betona just detta med att se till att få alla med och inte lämna någon utanför. Möjligen noterades det att det i helgen fanns diskussioner om att placera något land helt utanför för att sedan återkomma.

Vi var övertygade om att vi då inte hade löst detta. Då hade vi inte politiskt satt det på plats. Det var viktigt att få med alla. I en del fall krävde detta uppoffringar på temat att det inte blev utan tilläggsprotokoll av den karaktär ni kan se.

Det har ändå gjort att vi har kunnat gå vidare och att vi har kunnat respektera att utgångspunkterna i parlament runt om i Europa ibland faktiskt ser lite annorlunda ut. Det tycker jag är i grunden ganska bra.

Anf. 18 FREDRICK FEDERLEY (c):

Min fråga förut om de olika hastigheterna inom unionen var inte menad som kritik eller så. Som centerpartist och som federalist har jag full förståelse för att man väljer olika takt. Annars skulle det ju bli de saktmodigaste inom unionen som avgjorde vilka framgångar unionen ska kunna nå.

Det är med visst intresse jag noterar Socialdemokraternas nya ljud i skällan. Man noterar att det ska vara så enhetligt som möjligt. Det bör då också innebära att en del av de undantag som Sverige historiskt haft kanske skulle kunna slopas. Redan för länge sedan har jag av politiska skäl velat slopa många av dem.

Vad jag egentligen vill fråga om gäller diskussionen om klimatfrågan och de framgångar som statsministern där beskrivit. Vilken bedömning gör statsministern? Kan det här ha gett oss utökade möjligheter att agera på det globala planet med tanke på de oerhört viktiga frågor som kommer framöver, och kan det också ha stärkt Sveriges ställning inom den europeiska gemenskapen?

Vi har, särskilt under våren, noterat statsministerns intresse för klimatfrågorna, något som särskilt vi i Centerpartiet välkomnar. Om det här dessutom kan ha lett till utökade möjligheter att agera globalt och i Europa är vi särskilt tacksamma för det.

Anf. 19 CARL B HAMILTON (fp):

Fru ordförande! Statsministern sade någonting om att man ska bedöma totaliteten i de här förändringarna. Men det går inte – det beklagar jag – att komma ifrån att det här är en bekräftelse på att Europas förenta stater inte är under bildande. Vi är inte på väg mot ett federalt Europa, och vi är inte på väg mot en superstat. Jag vill inte påstå att det ligger i min vision, men jag skulle vilja ha ett mer federalt Europa.

Inte minst tycker jag att den undantagsdiskussion som vi haft under de senaste minuterna här illustrerar att det nu är ett annat Europa med en annan vision än den union som vi blev medlemmar i. Då var det många som trodde att visionen om ett federalt Europa skulle uppfyllas under låt säga vår livstid. Men så är knappast fallet längre. Det är viktigt även om jag, som sagt, inte tycker att det är bra.

Jag skulle vilja fråga om det som Polen fick igenom som en del för att gå med på det hela. Det gäller då skrivningen om energisolidaritet. Vad ska man tro att innebörden av detta är? Det är möjligt att också utrikesministern kan motivera sin närvaro genom en synpunkt.

Är det så att man ska se det här som att det är just Polen som ser till sitt egenintresse att säkra ett oberoende av rysk energitillförsel? Eller ska man se det som ett polskt försök att få hela EU att inte vara beroende av Ryssland? Är det alltså ett polskt egenintresse, eller agerar Polen utifrån något slags europeiskt perspektiv? Vad kan det här innebära för vår egen region? Har de här skrivningarna någon praktisk betydelse för Sverige, Norden och Östersjöområdet?

Anf. 20 DÉSORÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Fru ordförande! Också jag ska tacka statsministern för arbetet med reformfördraget. Det känns ändå som att vi tagit fler steg framåt än bakåt. Det finns väldigt många bra framåtsyftande texter i det här dokumentet som gör att det känns som att unionen har en framtid – en viktig framtid.

Men jag har några frågor där jag skulle vilja ha ett tydliggörande, klargörande.

Den första frågan handlar om skrivningarna om jämställdhet. När det gäller ändringarna i bilagan står det under punkt 1 om ”jämlighet”. Vi vet att det är viktigt att det står ”jämställdhet mellan kvinnor och män”. Det kommer lite längre ned när man beskriver den inre marknaden.

Det finns dock en del ändringstexter här som ska in och som är lite otydliga. Jag skulle bara vilja få klargjort om man kan säga att jämställdhet mellan kvinnor och män är en del av unionens grundläggande värden. Jag tycker att det är viktigt.

Den andra frågan handlar om Turkiet, om förhandlingsprocessen kring Turkiet. Senare står det att man ska bevara och sörja för att det europeiska kulturarvet skyddas. Skulle man där kunna säga att en sådan skrivning skulle kunna innebära att Turkiets ansökningsprocess försvåras?

Den tredje frågan handlar om Afrika och om Afrikas roll. Vi vet att frågan om illegal migration och immigration har varit en stor fråga på EU:s dagordning. Under punkt 49 står det att det andra toppmötet mellan EU och Afrika, i Lissabon, kommer att äga rum i december 2007. EU ser – det framgår i andra delar av de här texterna – positivt på migration. Men man säger också att man ska angripa grundorsakerna till migration.

Jag vill därför fråga statsministern hur Sverige ser på det här toppmötet. Har Sverige redan nu gett en input när det gäller vilka frågor man vill ta upp? Det är ju oerhört viktigt att få både trygghet och stabilitet inom EU men också en ökad solidaritet med den afrikanska kontinenten.

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Ordet går till statsministern som i sin egenskap av regeringschef har att fördela ordet till exempel till utrikesministern om han skulle vilja det.

Anf. 22 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

När det gäller klimatfrågan har EU redan långtgående befogenheter på miljöområdet. Men det är klart att det här blir ett sätt att också politiskt påminna om de framgångar som nåddes vid marstoppmötet och om den inställning som nu etableras i EU om samarbetet. Detta är en fråga där Europa har ett ansvar och där vi också ska vara drivande gentemot alla delar av världen. I närtid har vi också haft ett G 8-möte under tyskt ordförandeskap.

Man kan väl säga att här kommer flera exempel på hur Europa markerar en vilja att ta ett stort ansvar och att föra debatten vidare. Det blir en lång rad fortsatta möten utöver till exempel det som Sverige i närtid haft vid Riksgränsen. På det sättet känner jag en väldig beslutsamhet och att många är väldigt tydliga om att det är viktigt att vi fortsätter kring detta.

När det gäller energisolidariteten ska väl det enkla svaret vara: Nej, vi tror inte att detta har någon praktisk betydelse. Men det återspeglar en oro som Polen har uttryckt och som flera länder återkommer till, nämligen att vi i stora delar av Europa är i stort behov av energi – energi som inte sällan kommer från Ryssland – och där det väldigt mycket förs en diskussion om hur vi agerar i lägen där det finns en oro för att det här ska användas som ett politiskt påtryckningsmedel. Vilken typ av assistans får man i sådana lägen?

Rent praktiskt skulle jag inte säga att det får någon betydelse, inte när det gäller detta. Men frågan återkommer säkert. Vi kommer att prata om energi många gånger och under många år framöver.

Jämställdheten nämns i värdeparagrafen. Men det är onekligen så att det är den svenska översättningen. Så här blir det ibland. Vi vidhåller att detta är jämställdhet. Därför måste vi lite grann titta på detta.

Det viktiga att säga är att det inte förs någon diskussion om detta. Det är inte så att vi hade en lång diskussion och ändrade oss, utan vi uppfattar

att vi har tagit detta så som skrivningarna var presenterade inför toppmötet och inte gjort några förändringar.

När det gäller Turkiet – jag fick tidigare också en fråga om det – kan man fråga om detta kan användas som en ursäkt för att försvåra Turkiets möjligheter att bli medlem. Jag kan göra klart för denna nämnd att man kommer att använda en massa ursäkter för att hävda att Turkiets väg till att bli medlem ska försvåras. En lång rad länder har, på lite olika teman, synpunkter för att möjliggöra det.

Vi kan notera att det väl är i dag eller i morgon som diskussionerna om att öppna för att ytterligare två – så blir det väl till slut – förhandlingskapitel med Turkiet ska föras i hamn. Det är en framgång i sig att det ändå öppnas förhandlingskapitel, även om vi kanske gärna hade sett ännu något kapitel.

Denna fråga kommer vi många gånger att återkomma till. Jag vill gärna markera att det, hur ståndaktigt Sverige än varit vid detta möte och vid flera andra möten där vi varit närvarande, till slut kommer att bli svåra prövningar av hur vi ska göra med utvidgningen. Det är så pass många som gör så pass allvarliga invändningar att jag inte kan undanhålla nämnden att det här blir en svår prövning. Det återkommer redan i höst, kan jag säga.

Det jag trots allt kände som en framgång här är att vi inte har fördragsbundet någonting som skapar svårigheter. Det var det viktiga därför att det långsiktigt hade givit större svårigheter. Det finns inte på plats. Eftersom Turkiet har val i juli måste det rimligen vara slutsatsen också i Turkiet – förhoppningsvis är de så, men det har inte närmare följt.

När det gäller illegal migration kunde vi notera att det inte kom något ytterligare tillägg till det som redan var skrivet. Det var det viktiga från vår utgångspunkt. Som tidigare kommenterats fanns det texter här. Men de rörde, som sagt, inte själva toppmötet.

Vi får nog återkomma till ingångarna för det stora möte i december som ska hållas i Lissabon när det gäller Afrikanska unionen. Vi har inte hunnit sätta oss ned och diskutera det ännu.

Anf. 23 JACOB JOHNSON (v):

Jag vill ta upp två frågor kopplade till den inre marknaden och allmännyttiga tjänster.

Några länder drev, menar jag, förtjänstfullt frågan om vikten av allmännyttiga tjänster. Det slutade med den protokollsanteckning som statsministern berättat om. Bland annat står det att nationella, regionala och lokala myndigheter har en avgörande roll och stort utrymme för fri bedömning när det gäller att tillhandahålla, beställa och organisera tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

Det tycker jag är positivt och något att ta fasta på. Mer svårförståelig är artikel 2 i samma anteckning: Bestämmelserna i fördragen påverkar inte på något sätt medlemsstaternas behörighet att tillhandahålla, beställa och organisera icke ekonomiska allmännyttiga tjänster.

Hur tolkar statsministern detta, och vad är en icke ekonomisk tjänst?

Den andra frågan som jag vill ta upp gäller den inre marknaden. Frankrike fick igenom en förenklad skrivning när det gäller unionens mål. I själva målformuleringen har en tidigare passus om icke snedvriden konkurrens tagits bort, som också statsministern sagt. Men efter ingri-

pande från kanske framför allt fördragets vakter nummer ett, kommissionen, har en protokollsanteckning för säkerhets skull införts med krav på icke snedvriden konkurrens samt ett påpekande – eller kanske ska man kalla det för ett hot – om att åtgärder ”skall” vidtas om nödvändigt för att säkerställa detta – den icke snedvridna konkurrensen, antar jag. Några motsvarande skrivningar om att åtgärder ska vidtas för att till exempel säkerställa folkhälsa, jämställdhet eller full sysselsättning kan jag däremot inte hitta.

Vad anser statsministern om den särställning som den inre marknaden med den icke snedvridna konkurrensen har i fördraget i relation till övriga mål?

Anf. 24 MAX ANDERSSON (mp):

Den nya skrivningen om allmännyttiga tjänster är visserligen otydlig, men om den betyder något så föreställer jag mig att den innebär en förbättring. Det är bra.

Jag skulle vilja få ett förtydligande vad gäller frågan om den nya skrivningen i artikel 174, som handlar om att främja åtgärder för klimatet. Statsministern sade att den nya paragrafen om energisolidaritet inte ska ha någon praktisk betydelse. Statsministern sade också att det inte kommer att ha någon praktisk betydelse att man skriver in att Köpenhamnskriterierna ska beaktas.

Jag undrar om statsministern håller med mig om att den nya skrivningen i artikel 174 inte heller kommer att ha någon praktisk betydelse när det gäller att kämpa för att förhindra klimatförändringarna. Om den har någon praktisk betydelse så är det naturligtvis bra. Men vad jag har förstått har den ingen praktisk betydelse. Om statsministern inte håller med mig på den punkten så skulle jag mycket gärna vilja att han förklarar på vilket sätt den har det.

Jag har en fråga som det förvånar mig att ingen har tagit upp tidigare. Det som antogs nu på toppmötet var inte ett nytt fördrag; det var ett mandat inför en regeringskonferens. Känner jag Frankrike och Polen rätt kommer de troligtvis att lyfta upp nya frågor när det gäller att tolka de skrivningar som har antagits – det finns i alla fall en mycket stor risk för det. Regeringskonferensen kanske inte blir den enkla affär som många EU-ledare hoppas på.

På vilket sätt kommer regeringen att säkerställa att riksdagen får inflytande på regeringskonferensen?

Anf. 25 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru ordförande! Låt mig markera – och det är kanske inte alldeles märkligt – att Vänsterpartiet och alliansregeringen tycker olika här. Vi tycker att det är ett kärnvärde i det europeiska samarbetet i den inre marknaden.

Jag vill också påpeka – vilket vi framförde flera gånger – att det inte är den inre marknads tillkomst som detta fördrag har ägnat sig åt. Det fanns med i Romfördraget. Den som vill börja ifrågasätta grunden för EU-samarbetet och tidigare fördrag kan förvisso göra det. Men vi hade som linje att det inte är nu som det ska göras, utan nu diskuterar vi en del andra tillkommande saker. Det var en grund för att säkerställa att det inte

skulle komma till justeringar som på något sätt fick en legal verkan som skulle kunna sätta den inre marknaden i fråga.

Det är naturligtvis beroende på att det är själva grundfrågan. Ska det finnas en fri rörlighet i Europa eller inte? Om man inte säkerställer det i form av hur den inre marknaden är tänkt att fungera kommer nationella hinder att återuppstå. Det finns en del som hävdar att det ändå är för många kvar och att de inte är tillräckligt undanröjda. Då är vi tillbaka till en helt av nationalstaterna reglerad fungerande marknad. Jag har ibland tolkat att det kanske är det som Vänsterpartiet tycker. Men det är inte vad regeringen anser är riktigt.

Vi tyckte därför att det var viktigt också med diskussionen om allmännyttiga tjänster. Jag vill påpeka att man mycket snabbt kan bli oense om vad definitionen av allmännyttiga tjänster är. Det kan bli mycket brett om man har den typen av politisk föreställning som snart sagt inlemmas allting i det. Det blir riskabelt. Det finns en risk för att man ursäktar att alltmer inte ska vara en del av den inre marknaden. Det var därför viktigt att detta inte fick den typen av legal status som det delvis kom att diskuteras utifrån.

Det är klart att vissa tjänster är av icke-ekonomisk karaktär. Det finns frivillighet, kyrkliga samfund och en lång rad ideella organisationer. Det är en diskussion som även vi ofta för. Det finns annan karaktär på hur tjänster kan utföras eller vem som utför dem.

När det gäller Miljöpartiets synpunkter: När vi säger att något inte får legal verkan är det ju så att detta delvis är en legalt verkande union som kan prövas av domstolar och som följer vissa lagparagrafer. Det är delvis det som är det unika. Men det är också en politisk union. Det är också en union som tar på sig politiska uppgifter. Så fungerar det också här i Sverige. Vissa saker stiftar vi lag om, för annat gör vi politiska utfästelser. Det ena är inte värdelöst och det andra av stort värde utan båda kan spela roll. Det är därför som jag hela tiden hänvisar till att de stora förändringarna som får bindande verkan när det gäller klimatåtagandena togs vid marstoppmötet. Bördefördelningen kommer till hösten, och flera år av förhandlingar kommer att följa som förhoppningsvis landar i en stor överenskommelse hösten 2009 under svenskt ordförandeskap.

Det man nu gör är bara att markera sin fortsatta politiska övertygelse om att detta är en viktig fråga och att vi har ett stort ansvar. Det tycker jag i sig bara adderar till det som i övrigt görs och ska inte ses som ett problem. Det har i alla fall jag svårt att se det som.

När det gäller regeringskonferensen kommer vi precis som vi alltid gör att representera Sverige och framföra de synpunkter som vi har varit i EU-nämnden och förankrat. Men det är klart att utgångspunkten är att mycket av det som sägs vara politiskt svårt ska vara utlöst och att det möjligen därmed ska kunna bli en kortare regeringskonferens. Det är åtminstone utgångspunkten.

Sedan vet alla vi som är politiskt verksamma att inget är klart förrän allt är klart. Det gäller även detta. Men vi kommer löpande att hantera detta så, från starten i juli och vidare under hösten.

Anf. 26 ORDFÖRANDE:

Jag vill kommentera Max riksdagsfråga för att komplettera det som statsministern har sagt. Det är självklart så att vi från nämndens sida

avser att fortsätta med den förankring som hittills har skett, det vill säga kanske den mesta och bästa i hela unionen. Statsministern kommer hit, och vi räknar med att han gör det igen inför informella och formella toppmöten i höst. Tidigare under diskussionen i dag nämndes kommande möte för allmänna och utrikes förbindelser med utrikesministern och säkert även Europaministern. Det blir närmast i nämnden här, den 20 juli.

Detta kommer att bli en följetong under hela resans gång tills det är klart, självklart även här i riksdagen för att förankringen ska ske så väl och så öppet som möjligt.

Talmannen återkommer säkert därutöver vad gäller om också det sammansatta utskottet ska bevaka regeringskonferensen. Det vill utrikesministern kommentera.

Anf. 27 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Låt mig bara nämna att inför det allmänna utrikesrådet som är den 23 – om jag inte missminner mig – kommer kabinetssekretare Frank Belfrage till nämnden. De som kommer att företräda oss på det mötet är Frank Belfrage, när det gäller utrikesfrågorna, och Cecilia Malmström – framför allt i samband med att man då har den formella inledningen av den regeringskonferens som vi berörde. Det blir inte så mycket information om den då, för det är bara öppningen. Det slås ett klubbslag i ett bord. Det är inte mer än så vid det mötet, men det är den formella öppningen.

Anf. 28 ORDFÖRANDEN:

Den kommer precis när regeringskonferensen väl är formellt igångsatt, vilket därtill kräver hörande av Europaparlament och lite till. Veckorna kommer att gå, och alla ska ha semester etcetera. Talmannen kommer säkert att återkomma. Men det blir massor. Max Andersson kan vara helt lugn på den fronten.

Vi hinner inte en hel partirunda, men vi hinner med några frågor till.

Anf. 29 SONIA KARLSSON (s):

Fru ordförande! Tack till statsministern för informationen!

Jag blev dock inte helt nöjd med statsministerns svar på Carl B Hamiltons fråga om energisolidaritet. Statsministern sade: Vi tror inte att det har någon praktisk betydelse. Men när jag läser formuleringarna på s. 21 och s. 29 tycker jag att det ändå skulle kunna vara lite bekymmersamt. Här står det att det vid allvarliga försörjningssvårigheter avseende vissa produkter kommer att införas en hänvisning till solidaritetsandan mellan medlemsstaterna och till det särskilda fallet energi när det gäller försörjningssvårigheter avseende en viss produkt. Sedan hänvisas det till punkt 3 i en bilaga 2. Där säger man att det gäller särskilt i fråga om vissa varor, framför allt på energiområdet.

När vi hade samrådet under midsommarhelgen kom det upp en fråga från andra ledamöter om det hade något med uran att göra. Då fick vi svaret att det behövde vi inte vara oroliga för. Jag tycker ändå enligt försiktighetsprincipen att det är viktigt att statsministern följer detta noga och att det inte smyger sig in något så att detta också skulle kunna bli en vara på energiområdet. Jag vill särskilt säga till om just den punkten.

Nu är det meningen att alla länder ska försöka få detta på plats, som statsministern sade. På vilket sätt tycker statsministern att det är viktigt att få en diskussion i Sverige och informera de svenska invånarna? EU 2004-kommittén har lagts ned. Får vi en ny kommitté eller på vilket sätt avser statsministern få en livlig diskussion om detta inför regeringskonferensen?

Anf. 30 SOFIA ARKELSTEN (m):

Jag hade två frågor. Den ena rörde just energisolidariteten, men där var Carl B snabbare. Jag är kanske inte helt oväntat mer nöjd med svaret än vad Sonia Karlsson är.

Jag har en fråga som rör slutsatserna 40 och 42. I 40 talar man om att man ska överväga en möjlig utvidgning av systemet med handeln med utsläppsrätter. Det är jättebra. I 42 talar man om att man ska internalisera alla externa kostnader när det gäller transportsystemet. Jag undrar hur diskussionen gick. Är detta ett sätt att kratta för att införa en handel med utsläppsrätter här också eller om det är något annat sätt som man tänker att man ska internalisera de externa kostnaderna?

Anf. 31 CARL B HAMILTON (fp):

Eftersom jag sitter i det sammansatta konstitutions- och utrikesutskottet ska jag bara för dem som inte är här komplettera vad ordföranden sade om EU-nämnden. Detta utskott kommer att fortsätta att behandla denna fråga parallellt. Regeringen kommer så småningom att skriva en proposition som kommer att behandlas i det utskottet och som sedan kommer att behandlas i kammaren. Eftersom det inte rör sig om grundlagsändringar kommer beslutet att tas med ett krav på minst 50 procent av de röstande.

Anf. 32 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru ordförande! När det gäller energisolidaritet bör det påpekas att mycket av detta reflekterar marstoppmötet. Där fanns diskussioner om detta men också referenser, vilket jag tror är det Sonia Karlsson delvis far efter och som jag också påpekade i min rapportering inför EU-nämnden då. Man hävdade fortsatt respekt för nationell energimix, som blev uttrycket. Vi förfogar över energimixen.

Men det bör noteras att vi har alltmer sammanväxta energisystem, som gradvis kommer att växa fram ytterligare. Vi har också förhoppningar om att det ska finnas en typ av solidaritet och möjlighet att få stöd inför externa politiska påtryckningar eller andra typer av problem. Det kan lite grann sägas vara Europasamarbetets anda.

Det är så man ska se detta, men jag tror inte att det ska tolkas för långt. Det har inte öppnat bortom det som uttrycktes bland annat när det gäller den nationella energimixen. Den styr vi fortsatt över själva.

När det gäller den allmänna diskussionen har jag och andra försökt delta i debatt och varit närvarande för att beskriva det som vi har kommit överens om och försökt att argumentera för det. Vi ska naturligtvis göra mer av det slaget. Det är viktigt att vara öppen med precis vad detta innebär. Vi får också se hur stort intresset är.

Det var några som skojade om det, men när ett politiskt system fattar beslut som i mycket handlar om *hur* man ska fatta beslut ska man kanske

ha respekt för att alla medborgare kanske inte tycker att det är det mest spännande. Det är däremot viktigt att det i sin tur kan betyda saker som är viktiga, det vill säga utvidgning och att samarbetet trots allt med ökad effektivitet leder till att vi kanske får bättre brottsbekämpning. Den typen av diskussioner måste vi ha.

Oavsett vad vi tycker om EU blir det lätt så att vi talar mycket teknik. Så här ser röstreglerna ut, så här ska man förfoga när man gör detta och så vidare. Man beskriver en struktur snarare än berättar om politiska mål. Det ska jag försöka vara vaksam på, och det bör vi ta ett ansvar för och vara tydliga med. Vi måste berätta vad vi vill snarare än att beskriva hur det ser ut. Det är komplicerat och blir ibland nästan förskräckande för en del eftersom de tycker att det är både svårt och tråkigt att höra om *hur* vi voterar. Det handlar snarare om *varför* vi voterar och vad vi vill åstadkomma.

Vad gäller utsläppsrätternas vidare levnad är grundsvaret att inte heller det har diskuterats mer än vad som där står. Alliansregeringen har öppnat för att tala om en breddning av utsläppsrättssystemet. Nu ska det gå in i sin andra fas när det gäller de befintliga utsläppsrätterna. Vi tror att det är ett bra sätt att få gränsöverskridande tryck på de externa effekter som det har på bland annat miljön. Det kommer säkert att följa en sådan diskussion, men den fördes inte i anslutning till dessa paragrafer under toppmötet.

Anf. 33 CHRISTINA AXELSSON (s):

Jag tänkte återkomma till detta med utsläppsrätterna som det står om i artikel 40 under ordförandeskapets slutsatser. Där talar man om att man ska överväga en möjlig utvidgning av systemets tillämpningsområde och då också inbegripa luftfartssystemet. Den här gången står det mycket tydligt, till skillnad mot förut, att det ska ske på ett sätt som inte påverkar konkurrenskraften negativt.

Vi har från socialdemokratiskt håll flera gånger påpekat att det är viktigt att om man nu ska inbegripa också luftfartsverksamheten i utsläppsrätterna att man får en egen bubbla så att det inte kommer att fördyra för elintensiva industrin. Är denna skrivning en öppning för det?

Jag vill också poängtera det som Sonia Karlsson sade angående vikt av att vi för ut detta med hur och vad vi vill med EU. Vi måste få med oss Folkrörelse-Sverige. Vi måste ge dem en chans att diskutera att de nu har nya möjligheter att vara med och påverka politiken. Då är det viktigt att man ger dem möjlighet att göra det.

Jag har stor förståelse för att statsministern är ute på så många möten som det bara går för att informera och så vidare. Men det är viktigt att många kan sätta sig i studiecirkel och annat och faktiskt komma på hur man kan vara med och förändra politiken så att det blir bättre för oss alla.

Anf. 34 MAX ANDERSSON (mp):

Kan man sammanfatta statsministerns svar vad gällde klimatskrivningen i artikel 174 med att den är en politisk gest men att den inte har någon juridisk betydelse?

Anf. 35 JACOB JOHNSON (v):

Jag vill ta upp utrikes- och säkerhetspolitiken igen. Det är ett område med signaler åt olika håll. Å ena sidan sägs det att den mellanstatliga karaktären kommer att kvarstå. Å andra sidan inrättas i praktiken en EU-utrikesminister, även om det ska kallas för unionens höge representant. Dessutom inrättas en avdelning för yttre åtgärder, och en väg framåt för gemensamt militärt försvar pekas ut.

Måste inte dessa delar av fördraget trots allt ses som små steg, eller sjumilakliv, mot en EU-stat med en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik?

Anf. 36 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru ordförande! Först var det frågan om utsläppsrättssystem. Christina Axelsson får ursäkta om jag inte förstod. Menade du verkligen kopplat till luftfart? Det talas om att lyfta in flyget. Det har vi också markerat att vi är intresserade av. Det är bättre än den stolskatt som vi hade en diskussion om inför valet. Det får gärna vara förberett för att man tar in det som en del av utsläppsrättssystemet. Men det är svårt att ha färdiga uppfattningar om något som konstruktionsmässigt inte ens är påbörjat.

Ett utsläppsrättssystem åstadkoms för att ha en styrande verkan. Friskriver man alla som eventuellt bidrar till problemet får man lätt en diskussion om vad som är nyttan med det.

Det viktiga är att vi inte ska skapa egna nationella pålagor som ingen annan har. Det är ofta det som är diskussionen. Då blir det svårt att förstå. Mer intressant är det att föra diskussionen på detta sätt så att det kanske blir ett utsläppsrättssystem som täcker många fler länder. Men jag kanske missförstod frågan.

Vi kan vara överens om att ingen folkrörelse är hindrad från att börja tala om detta. Det finns väl snarare en risk att det till slut kommer att handla om att man ska ha särskilda bidrag för detta. Det får som allt annat diskuteras i budgetsammanhang, och budgetförslag av den karaktären får föras fram.

Det ges ganska omfattande stöd till både folkrörelser, politiska partier och andra. Dessa bör rimligen kunna användas också för att diskutera denna liksom många andra frågor. Jag har svårt att säga att den rakt av skulle vara av sådan speciell karaktär – jämfört med mycket annat som är angeläget att föra ut och ha studiecirkel om eller politisk påverkan av.

Max Andersson, jag vet inte om du försöker få det att låta som att du är något mycket spännande på spåret. Jag har flera gånger sagt att det inte har någon legal verkan men att det därmed inte kan betraktas som något som inte skulle vara viktigt. Man kan fatta politiska beslut av en karaktär som inskräper att man menar allvar även om det inte har en legal verkan. Det hoppas jag att vi är överens om.

När det gäller musklerna kring miljön är mycket av detta sedan länge på plats. Det är inte den stora frågan. Den stora frågan är hur EU som aktör ska kunna agera i ett internationellt utverkande klimatsamtal – som nu i hög utsträckning kommer att följa vid sidan av allt det som Europa självt har tagit på sig att göra. Jag tror att Europeiska unionen kommer att vara en av de riktigt bärande aktörerna i klimatfrågan de kommande åren.

EU behåller sin mellanstatliga karaktär, men det är en markerad och ofta efterfrågad vilja att Europa ska samla sig och agera mer samlat också i utrikeshänseende. Det var en av utgångspunkterna.

Man kan åstadkomma både–och. EU förstärks i en representant och i ett mer samlat agerande. Man får någon som man vet att man kan vända sig till. Det är en roll som Javier Solana delvis redan har. Men man vill på detta sätt ännu tydligare markera att en person ska kunna få en ytterligare stärkt ställning och bli dubbelhattad. Samtidigt markerar man mellanstatlighet på området.

Man kan nämna flera områden som är av denna karaktär. Man gör ett markerat steg för att åstadkomma något, men man har också respekt för att inte gå över till en helt annan lösning av det slag som Jacob Johnson försökte antyda. Det är i verkligheten oftast mycket mer balanserat än vad våra ibland lite slarviga politiskt tecknade bilder försöker göra sken av. Det gäller även detta område.

Anf. 37 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar statsministern, utrikesministern och statssekreterare Clase och departementsrådet Torbjörn Haak för er medverkan.

Som många redan har nämnt har vi anledning att återkomma till frågan i riksdagen i juli och i september, om inte förr.

För er som i likhet med mig hajade till vid delar av diskussionen: Kanslichefen satte sig och dubbelkollade, och det är ändå så att vi så småningom ska ha tre fjärdedelars majoritet när frågan väl ska avgöras i kammaren. Så nu råder det ingen tvekan på den punkten. Vi har säkert anledning att återkomma till formfrågan, men nu har vi rätt ut det.

Stort tack till regeringen för dess tappra arbete i Bryssel under midsommarnatten! Det tacket utsträcker vi även till nämndens ledamöter. Det var förtjänstfullt hög närvaro mitt i natten, kanske inte i salen men väl i telefonerna. Ett stort tack även till kansliet som gjorde allt detta praktiskt möjligt för vår del!

Jag förklarar sammanträdet avslutat.

Innehållsförteckning

1 § Europeiska rådet	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN	3
Anf. 4 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	4
Anf. 5 ORDFÖRANDEN	4
Anf. 6 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	4
Anf. 7 FREDRICK FEDERLEY (c).....	5
Anf. 8 CARL B HAMILTON (fp).....	5
Anf. 9 SVEN GUNNAR PERSSON (kd).....	6
Anf. 10 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	6
Anf. 11 JACOB JOHNSON (v).....	8
Anf. 12 MAX ANDERSSON (mp).....	8
Anf. 13 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	9
Anf. 14 KENNETH G FORSLUND (s).....	11
Anf. 15 ORDFÖRANDEN	12
Anf. 16 BJÖRN HAMILTON (m).....	12
Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	12
Anf. 18 FREDRICK FEDERLEY (c).....	13
Anf. 19 CARL B HAMILTON (fp).....	14
Anf. 20 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd).....	14
Anf. 21 ORDFÖRANDEN	15
Anf. 22 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	15
Anf. 23 JACOB JOHNSON (v).....	16
Anf. 24 MAX ANDERSSON (mp).....	17
Anf. 25 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	17
Anf. 26 ORDFÖRANDEN	18
Anf. 27 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	19
Anf. 28 ORDFÖRANDEN	19
Anf. 29 SONIA KARLSSON (s).....	19
Anf. 30 SOFIA ARKELSTEN (m).....	20
Anf. 31 CARL B HAMILTON (fp).....	20
Anf. 32 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	20
Anf. 33 CHRISTINA AXELSSON (s).....	21
Anf. 34 MAX ANDERSSON (mp).....	21
Anf. 35 JACOB JOHNSON (v).....	22
Anf. 36 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	22
Anf. 37 ORDFÖRANDEN	23